

Apziņas atjaunošana ar vagālā nerva stimulāciju: ētiskie aspekti

Ivars Neiders

Rīgas Stradiņa universitāte, Humanitāro zinātņu katedra, Latvija

Ievads. Parasti tiek uzskatīts, ka tad, ja apziņas traucējumi (angļu val. *disorders of consciousness*) ilgst vairāk par 12 mēnešiem, tad tas ir neatgriezeniski. Tomēr pagājušajā gadā Francijas Kognitīvo zinātņu institūta (*Institut des Sciences Cognitives*) pētnieku grupa veica pētījumu, kas apšaubā šo drūmo prognozi (*Corrazol et al., 2017*). Pētījuma ietvaros pacientam, kurš 15 gadus ir pavadījis veģetatīvā stāvoklī, tika veikta vagālā nerva stimulācija, un pacients nonāca minimālas apziņas stāvoklī (angļu val. *minimally conscious state*). Lai gan šī darba rezultāti ir zinātniski nozīmīgi, pats pētījums liek uzdot jautājumus par tā ētiskajiem aspektiem.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir izvērtēt pētījuma ētiskos aspektus.

Rezultāti. Saistībā ar Kognitīvo zinātņu institūta zinātnieku grupas pētījumu jānorāda uz vairākām problēmām. Šis pētījums ir apšaubāms no vairāku būtisku pētniecības ētikas normu viedokļa. Problēmas izraisa gan jautājums par pētījuma dalībnieka autonomijas respektēšanu, gan pētījuma potenciālo ieguvumu un zaudējumu izvērtējums. Saistībā ar pēdējo, jānorāda uz kādu interesantu aspektu, kuru pētījums izgaismo. Proti, dažos gadījumos (t. i., ja tiek atjaunota pacienta spēja just sāpes, bet nav pamata uzskatīt, ka pacienta stāvoklis var būtiski uzlaboties), atgriezt pacientu minimālas apziņas stāvoklī ir neētiski.

Secinājumi. Pagaidām ir grūti spriest par franču zinātnieku pētījuma terapeitisko potenciālu, tomēr šobrīd, izvērtējot potenciālos ieguvumus un zaudējumus un citas būtiskas pētniecības ētikas normas, jāsecina, ka pētījums ir ētiski problemātisks.